

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio IV. Magia, Maleficium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

SECTIO IV.

Magia, Maleficium.

SUMMARIUM.

35. Magia quid, & quotuplex?
36. Quid ars notoria?
37. Quid ars mirifica, seu magia sanifica?
38. Quid & quotuplex maleficium?
39. Maleficii solutio tripliciter fieri potest.
40. Semper licitè solvitur per se, vel per alium, etiam maleficum, vel sagam, quoties id sine novo maleficio, vel peccato fieri potest;
41. Adhibendo etiam signum positivum, aliunde non illicitum, maleficio tamen ex pacto conditionato diaboli contrarium;
42. Nunquam verò licet illud solvere novo maleficio, etiam transferendo in canem, catum, vel ipsummet maleficum.
43. Quando constat maleficum posse solvere maleficium sine novo, & solum dubitatur, an sine novo soluturus sit, licitum est petere, ut solvat.
44. Omnes divinationes, & varæ observantia, ac magia per se sunt peccata ejusdem speciei formaliter.
45. Omnis superstitiosa divinatio, ac magia cum pacto, vel invocatio demonis expressa, voce, signo, vel facto, non tantum est peccatum mortale gravissimum,
46. Sed etiam ordinariè gravissimas peccatorum species adjunctas habet.
47. Qualiter tales examinandi à Confessario?
48. Omnis etiam superstitio, divinatio, vel magia cum pacto, vel invocatione demonis implicita tantum, ex genere suo quidem peccatum mortale est, frequentissime tamen fit veniale ex ignorantia, levitate, curiositate &c.
49. Acquisita per magiam citra damnum tertii, licitè retinentur.

35 **M**agia generatim dicitur ratio operandi mira præter communem & ordinarium modum in natura. Duplex est, *naturalis*, & *superstitiosa*. *Magia naturalis* est ratio operandi mira per applicationem agentium naturalium, applicando scilicet activa passivis, unde effectus hominibus miri naturaliter oriuntur: cujus præcipua pars est Alchimia, quâ ex metallis levioribus mediante mercurio aurum etiam verum effici posse concedunt communiter DD. quamquam etiam hæc a Jure Canonico merito sit prohibita: tum quod sit incertissima cum jactura tantorum sumptuum; tum quod sit periculosissima, ne subrepat pactum, vel invocatio dæmonis ex desperatione, ac nimia aviditate effectus, adeoque fiat magia superstitiosa. *Magia superstitiosa* ergo est ratio operandi mira ope dæmonis; videlicet per signa vel media à dæmone ad ejusmodi instituta: adeoque eo ipso cum pacto explicito, vel implicito saltem cum illo atro genio. Sicut enim Christus Dominus sensibilia signa Sacramentorum gratiæ effectivæ instituit ad salutem, & sanctificationem animarum, ita diabolus malitiosus Christi æmulus & simia, sensibilia plurima instituit signa ad diversissimos effectus ad eorum exhibitionem, vel usum sua ope producendos ad perditionem animarum, respectu quorum effectuum proprie dicitur magia. Quod si autem magia comparetur ad illa ipsa signa, vel media à diabolo instituta, & observanda ac applicanda ad certos effectus, idem erit magia, ac observatio superstitiosa.

cujus species scilicet observare signa, eventum, observare preces, vel characteres, & observare media innaturalia: omnia huc referenda, confusio- nis vitandæ gratiâ, seorsim explicata sunt *sect. præced.*

Magia ergò propriè dicta, quatenus compara- tur ad ipsos effectus per talia signa, vel media dæmonis ope procurandos, rursùs dividitur in tres species materiales: scilicet artem notoriam, mirificam, & maleficam. Explico brevissimè ad- dōque necessaria, qualiter liceat petere solvi ma- leficia? & tandem resolutiones practicas circa præ- dicta omnia quoad peccata, ut sic tetra materiæ finis imponatur.

§. I.

Ars notoria & mirifica.

Ars notoria dicitur, qua per certa verba, pre-³⁶ ces, aut alia signa variæ scientiæ vel doctri- næ subitanè, & absque labore acquiruntur vel cer- to acquirendæ expectantur: quale singulare non ita pridem contigit Romæ in septenni puero. Et notum est ea arte uti solitos Anabaptistas, qui pro- fanæ cænæ suæ sumpto poculo subitò scientiarum profanarum notitiâ imbuuntur, ut scripturas va- rias legere, & ad verba memoriter recitare pos- sint, ita nimirum suggerente dæmone, adèò ut etiam doctos quosdam eludant. Undè sæpè evenit, ut Catholici exorcismis suis ipsis eorum scientiam cum confusione magna adimant; & experienciâ constat, quando (licet rarò) abjectâ suâ sectâ, ad fidem Orthodoxam redierunt, eos in pristinam

infcitiam relapsos esse. Ad hanc magiam spectat, quòd quidam in nocte S. Joan. Baptistæ sub aviculis suis vigilant, certis cæremoniis, & precibus intendentes, & exspectantes eas meliorem garritum, vel cantum acquiraturas; utique ope dæmonis.

- 37 Ars mirifica, magia sanifica, observatio sanitatum &c. dicitur, quâ sanitas, morborum, vel vulerum curatio in hominibus, vel jumentis, aliarumve rerum incolumitas, aut quodvis bonum corporale procuratur per media, vel signa prosus vana, inutilia, & impertinentia, quæque nullam naturalem, vel supernaturalem vim ad talem effectum habere ex vera Philosophia & Fide constat: utpotè per verba, preces, characteres, incantationes, insufflationes, ligaturas &c. E. gr. ferum, quo læsus es, infigatur in proximum pratum &c. Loco pedis vulnerati ligetur pes scamni, vel arbor, & salvus eris.

Ad hanc speciem magiæ spectant procurationes quorumcunque effectuum, vel commodorum in utilitatem corporis, quæ naturaliter tali modo provenire non possunt: ut augmentatio, vel acquisitio pecuniæ ope vermis cujusdam; transvectio per aëra ad campos, hortos, etiam cellas vinarias &c. dæmonis auxilio sine strepitu resectis cellis, iterumque clausis: exhibitio, nescio, quarum epularum, plerumque phantasticarum tantum, vel ex verissimis quibusdam rebus apparentium. Quamvis enim ejusmodi magis, & sagis plerumque eveniat, ut per phantasticam elusio-

elusionem Dæmonis imaginentur sibi se esse alibi comedere, bibere &c. cum tamen domi in suo lecto dormiant, nihilominus eos vere, & corporaliter de loco ad locum transferri, epulari, saltare &c. & fœdissima quæque peragere cum Dæmonibus, nimis multiplici experientiâ constat, & communiter docent DD. apud *Sanch. Laym. Delr. sepe cit. contra Navarr. & Rodriq. n. 2.*

§. II.

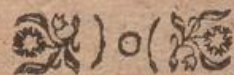
Ars malefica, maleficium

Est, quo per certa signa & media, operâ, & potestate Dæmonis, alicui nocumentum inferitur. Dividitur in veneficium, & amatorium: veneficium dicitur, quò per certa ejusmodi signa ope dæmonis hominibus in ipso corpore vel rebus suis nocumentum inferitur. Quo spectant omnes morbi occulti, pestes, intoxicationes, contractiones membrorum, tabes, & tandem mortes hominibus vel jumentis à dæmone illatæ ad positionem signorum maleficorum, qualia plerumque compinguntur ex capillis, fragmentis ovium, ossiculis murium, serpentum &c. Et certè compertum est per ejusmodi veneficia, etiam fascies capillorum, fragmenta cultrorum, vitrorum &c. intra corpora, vel ossa hominum ingesta fuisse. Item tempestates, grandines, pluvia immodicæ, ad destructionem fructuum, gravissimumque damnum hominum per signa malefica causata à dæmone. Item impotentia coeundi inter conjuges, quod communiter vocant maleficium ligaminis. Veneficia autem dicuntur ejusmodi, quia talia nocu-

Mm 4   menti

menta dæmon ferè communiter in hominibus
causat per venena, et si etiam aliis mediis noceat.

Maleficium amatorium dicitur, quò per certa
ejusmodi signa, vel media ope dæmonis immuta-
tio in affectibus causatur: utpote vel excessivi, vel
impotentes amores carnales, per philtrea, seu pocu-
la amatoria, aliáque signa, characteres, aliásque
res, v. g. cantharides &c. Aut econtrà capitalia
odia & inimicitia, præsertim inter conjuges. Di-
citur tamen simpliciter amatorium maleficium à
potiore parte, seu principaliori passione anime,
scilicet amore, & casu frequentius contingente.
Atque hæc magia malefica non tantum continet
malitiam superstitionis contra Religionem, &
primum Præceptum Decalogi, sed etiam maliti-
am gravissimam injustitiæ cum onere restituti-
onis integræ totius damni, ita ut quidquid damni
proximo ex maleficio illatum est, teneatur malefi-
cus in integrum restituere; quia licet dæmon il-
lud damnum causârit physicè, maleficus tamen
causavit moraliter, ad id movendo, instigando
dæmonem &c. secundum Omnes. Similiter tene-
tur, & à Judice cogi debet ad destruendum, vel
auferendum maleficium positum, quando nimi-
rùm absque novo maleficio destrui vel auferri po-
test. Hinc proinde res gravissimi momenti expli-
canda: an, & qualiter liceat solvere, vel sol-
vi petere maleficia?

§. III.

Maleficii Solutio.

Maleficio simpliciter solvi potest 1. Præ-39
cisè auferendo signa magica. 2. Ponendo
signa contraria positiva, quibus diabolus solum
cogatur abstinere à maleficio inferendo, vel illato
continuando. 3. Novum maleficio ponendo,
seu signa contraria positiva, quibus diabolus de no-
vo invocetur, vel ex pacto cogatur de novo ope-
rando aliquod novum maleficio, vel effectum
causare pro illo priori tollendo, quod certè fre-
quenter fit. Quæstio ergo hinc duplex est: 1. An,
& qualiter liceat per se solvere maleficio? 2. An
liceat petere à malefico, vel mago, ejusque ope-
rari uti ad solvendum maleficio? Pro re difficili,
& satis frequentis casus, pono breviter quatuor
claras

Resolutiones.

Prima. Certissimum est, semper licitum, imò 40
meritorium esse per se, vel per alium etiam
maleficio, vel sagam solvere maleficia solummo-
do auferendo, vel destruendo signa magica, defol-
siones, ligaturas, figuras, characteres, philtre &c.
ex quibus maleficia ex dæmonis pacto, & operatio-
ne dependent, inferuntur, continuantur: Quin-
imò hoc modo ipsi malefici, magi, sagæ obligan-
tur, atque omnimodis tam à Confessario in foro
conscientiæ, quàm à Judice in foro externo co-
gi debent ad solvendum, auferendum, vel de-
struendum maleficio, quando nimirum absque
novo maleficio destrui potest. *Ratio clara est:*

M m s

Sem-

Semper enim sunt destruenda opera dæmonis, & tam grave damnum proximo tam injustè illatum auferendum, quando sine novâ ope dæmonis, vel peccato fieri potest; sic autem est in proposito: ergo &c.

41 *Secunda.* Certum quoque mihi videtur licere solvere maleficium per se, vel per alium (etiam maleficum, vel sagam) adhibendo signum positivum contrarium maleficio ex pacto conditionato diaboli, ita dissolvendo, vel impediendo; quoniam nimirum signo posito diabolus præcisè cogatur abstinere à maleficio inferendo, vel continuando absque alia ejus operatione, vel effectu novo malefico, dummodo illud signum de se sit licitum, vel indifferens. Ita gravissimi DD. pluribusque congestis Suarez. *cit. c. 17. n. 19. Lesl. lib. 2. de Justit. c. 44. dub. 6, n. 45.* Sanch. *lib. 2. moral. c. 41. n. 5.* Mart. Delr. *dis. mag. lib. 6. c. 2. sect. 1. q. 2.* Laym. *cit. l. 4. tr. 10. c. 4. n. 9.* alii RR. passim. Ex. g. solet diabolus pacisci cum mago, vel saga, inficiam, quem incantaveris, insufflaveris, tetigeris, percusseris &c. nisi ille mox se cruce signet, aquâ lavet; vel te repercutiat &c. licet tunc non tam se cruce signare, verum etiam aquâ abluere, sagam repercutere, non utique intentione eo medio, vel signo aliquid efficiendi ope dæmonis in se, vel in alio, sed præcisè intentione dissolvendi pactum diabolicum, ac impediendi signum magicum noxium, adeoque solvendi maleficium non aliqua dæmonis operatione, sed solum cessatione ab operando noxiè. *Ratio est: Quia &*

talis

talis intentio bona est, & medium ac signum est
 licitum: neque enim Dæmon ista signa instituit
 tanquam operativa, sed talia signa nocentia insti-
 tuit nocitura sub conditione, nisi illa alia signa
 contraria adhibita fuerint: quin piè creditur dæ-
 monem, Deo ejus malitiam cohibente, debere
 plerumque talia contraria signa maleficio appone-
 re: ergo licitè adhibentur. §. Hac ratione Judi-
 ces reos torquendos, ne maleficio ad tormenta in-
 sensibiles sint, aut planè muti nihil fateri possint,
 curant exui, lavari, capillos abradi, non solum
 ut tollant signum magicum dæmonis fortâ se sub
 vestibus vel capillis aut unctioe corporis latens,
 sed etiam quia potuit pactum cum dæmone fuisse,
 ut ad nudationem vel ablutionem corporis aut
 rasionem capillorum cessaret pactum, & effectus
 ille magicus: ut præter citt. rectè monet *Tamb. cit.*
s. 6. §. 2. n. 13. Ibidemque *n. 17.* lepidum casum
 referens. Senex quidam thesaurum noctu ter-
 re infodit magicis artibus à dæmone custodiend-
 dum, hâc nimirum cum dæmone conventionem,
 ut nullum permetteret auferre, nisi illum, qui
 stans super locum bona pulte se reficeret, vinum-
 que hilariter biberet: audit hoc rusticus non lon-
 ge inde decumbens, statimque manè cum pulte
 & vino apparens thesaurum nemine impediante
 abstulit, sene nimis serò veniente. Et resolvit
 rectè *Tambur.* potuisse hoc facere rusticum citra
 superstitionis peccatum (an etiam potuerit lici-
 te retinere sine injustitia, alia quæstio est, aliò
 spectans.) Quia hoc solum erat apponere signum
 contra-

contrarium maleficio, quo posito dæmon promiserat non amplius thesaurum custodire, ipsumque signum de se indifferens & licitum fuit. Eadem denique ratione explicari, & excusari possunt signa pleræque, & ritus, quibus milites, vel alii solvunt maleficio hostium magicè induratum & invulnerabilium: diversa novi, sed non vacat tibi dicere.

- 42 *Tertia.* Nunquam licet maleficio solvere novò maleficio, scilicet applicando novum signum magicum, quo dæmon moveatur ad novum aliquid operandum ad prius maleficio tollendum; v. g. ut febris, vel alius morbus hominis transferatur in canem vel catum, vel alium hominem, aut etiam in ipsum maleficio, vel maleficam, qui, vel quæ maleficio intulerat, prout fieri constat pro recuperando butyro, magicè subtracto lacte: coquendo nimirum & agitando lac ad ignem, toto calore translato in sagam, ut cogatur petere cessationem, & alia innumera. *Ratio nimis nota est:* Quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona; novum autem maleficio intrinsicè malum est; ergo. Et consequenter non licet petere, vel jubere magum, vel sagam, ut maleficio maleficio novo solvat: nec absolutè licet petere solvi maleficio, quando certò, vel probabiliter constat, maleficio absque alio maleficio solvi non posse; imò neque si dubitetur, an solvi possit: aut si constet solvi posse, ignoretur tamen, vel dubitetur, an hic, vel hæc solvere possit absque novo maleficio; semperque peccat mortaliter.

liter, qui petit, vel jubet tunc maleficio solvi.
 Ita ex communi DD. late & optimè probat Sanch.
 cit. lib. 7. de matrim disp. 95. & lib. 2. moral.
 cap. 41. Ratio clara est; quia nunquam licet pe-
 tere, jubere, vel quomodolibet alterum inducere,
 ad id, quod ab eò sine peccato fieri non potest;
 esset enim verum activum scandalum: atqui uti
 novo maleficio, seu signo magico cum pacto dæ-
 monis operativo per se intrinsecè malum est,
 adeoque à nemine unquam scienter sine peccato
 fieri potest, cum repugnet primo præcepto ne-
 gativo juris naturalis: ergo inducere aliquem ad
 solvendum maleficio novo maleficio semper
 illicitum est, & peccatum mortale; cum sit in-
 ductio ad grave malum: idque etiam verum est in
 dubio, an solvi possit absque novo maleficio, adeo-
 que eo ipso peccaret mortaliter. Practicè ergo in
 tali dubio examinari debet magus, vel saga, qua
 ratione maleficio solvere possit, & velit: si re-
 cuset explicare, jam præsumendum est de novo
 maleficio: Si explicet, videndum erit, an licita,
 vel illicita media habeat. Atque, ut rectè monent
 DD. citt. *Suar. Less. Sanch. Layman*, faciliùs
 præsumendum est de his, qui maleficio posue-
 runt, quòd sciant debitum modum auferendi ea,
 Secus est de aliis magis, qui ipsi maleficio non
 posuerunt, hi ante omnia examinari debent, an,
 & undè sciant, quo loco, vel modo positum sit?
 si ignorent, & dicere nolint, absolutè non licet eo-
 rum operam petere: esset enim tacitè petere à
 tali, ut alio novo maleficio à dæmone id discat
 &

& solvat, quòd si verò jam nòrit (esto ab ipso Diabolo, prout in simili dicitur in Regula quarta) & media licita solvendi proponat juxta resolutionem primam & secundam, jam tutò ejus ope uti poteris. Quæ omnia valdè notanda sunt.

- 43 *Quarta.* Quando constat maleficum defacto solviturum, aut certè posse solvere maleficium absque novo maleficio, etiã si suspicetur, vel credatur ipsum non esse solviturum modo licito, sed novo maleficio magico, licitum erit petere, imò jubere illum, ut solvat. *Communis DD. cum Suar. Less. Sanch. Laym. cit.* Ratio est: Quia semper licitum est petere pro suo commodo, vel necessitate ab alio, quod alter licitè, & sine peccato præstare potest; etsi is ex mira malitia non sit præstiturus absque peccato, juxta communem doctrinam in materia de scandalo: tunc enim peccatum alterius non sequitur ex tua petitione per se, sed merè per accidens ex sola alterius malitia, quam tu moraliter nullo modo causas, sed juxta necessitate urgente, & excusante verè & licitè permittis, quamvis ex lege charitatis in proposito casu tenearis magum admonerere, facta petitione, & conventionem, ut licito modo solvat, si spes sit illum obtemperaturum; cum hac ratione facilè peccatum proximi impedire possis. *Addit Sanch. utroque loco sup. cit.* quòd quemadmodum petens mutuum ab usurario nolente dare, nisi cum usura, potest acceptare mutuum cum conditione usuræ secundum communem DD. ita petens solvi maleficium à mago, qui potest solvere

solvere, & tamen nolit solvere absque novo maleficio, possis illud acceptare permissivè te habendo, quòd utrobique pari prorsus ratione non fit cooperatio ad peccatum alterius, sed solum ob propriam necessitatem & gravissimam causam permissio peccati alterius ex sola alterius malitia perpetrandi: nemo autem tenetur impedire peccatum alterius cum tam gravi suo incommodo.

Dices, qui petit à malefico dissolutionem malefici etiam modo quantumvis licito, is sanè consulit maleficum: at consulere maleficum est per se malum, & in sacris Litteris gravissimè prohibitum: ergo &c. Respondeo, tunc consuli maleficum non formaliter ut talem, & ut maleficè & magicè aliquid operaturum, ut in priori casu §. 42. sed solum consuli maleficos materialiter, ut homines in tali materia scientes, & expertos, & per se nihil nisi licitum acturos. Nec obstat, quòd ipsi eam notitiam dissolvendi modo illicito comparaverint à dæmone, commercio illicito. Quia licet tunc peccaverint gravissimè illo illicito commercio cum dæmone, communi hoste, non tamen peccant postea utendo illà scientià de se bonà, & in materia licita, ut hic supponitur; alioquin non possem legitimum medicamentum, aut bonas, & utiles scientias addiscere ab eo, qui hæc à dæmone habuisset; cujus oppositum docent probatissimi DD, Theologi cum sup. cit. *Suar. Delr. Sanch.* Quare etiamsi tumet ipse à dæmone immediatè didicisses modum solvendi maleficia, peccasti sanè pravissimè peccato illo

illo & commercio damnabili cum dæmone; ac transacto illo pacto licitè poteris uti eâ scientiâ in tuum commodum ad maleficia in te, vel in aliis tollenda, dummodò denuò dæmon nec expressè, nec tacitè invocetur. Quemadmodum ergo eadem ratione licitè potes equo tuo, vel alia re tua perditâ, & per artem magicam inventa uti, licitè frueris sanitate per eandem artem nigram acquilita, imò & licitè retines pecuniam à dæmone acceptam, modò constet eam ab alio non esse ablatam. Ratio semper est; quia licet graviter peccâris in illis à dæmone obtinendis, attamen postea seclusâ omni dependentia, vel pacto cum dæmone, ejusve nova aliqua operatione, illis rebus ex se bonis utendo, peccatum non committis; sicut nec committit meretrix, dum retinet peccunias, & utitur iis, illicitè ex suo peccato comparatis. De hoc iterum aliquid *h. seq.*

S. IV.

Resolutiones generales practica circa prædicta omnia.

P R I M A.

- 44 **O**Mnes divinationes, vanæ observationes, ac magiæ universæ super unum cumulum, per se sunt peccata ejusdem speciei formaliter, & differunt solùm materialiter penes diversitatum mediorum adhibitorum, & effectuum causatorum, quæ proindè sigillatim in Confessione explicandæ non sunt, seclusâ aliâ malitiâ diversâ apostasiæ, hæresis, blasphemiæ, sacrilegii, aut injustitiæ in proximum. Communis DD. cum

Suar. lib. 2. de superstit. c. 14. Ratio est: Quia per se in ratione superstitionis tota ratio formalis malitiæ eadem est in omnibus, scilicet cultus Deo debiti diabolo tributi, per divinationem enim quamcunque petitur à dæmone cognitio rei occultæ, ideóque cultus Deo debitus, ob cognitionem Deo propriam, tribuitur creaturæ, diabolo: Et per magiam, seu varam observationem quamcunque petitur à diabolo operis alicujus effectio, ideóque cultus Deo debitus, ob potentiam Deo propriam, tribuitur eidem pessimæ creaturæ diabolo; utrobique eadem formalis malitia, & difformitas, ut utrobique admixta implicita idololatria, & apostasia à Deo & expressum; vel tacitum pactum cum dæmone. Unde in S. Scriptura magi, & arioli, seu divinatores semper ferè conjunctim prohibentur. Levit. 19. *Non declinetis ad magos; vel ab ariolis aliquid sciscitemini.* Ibid. 20. *Anima, quæ declinaverit ad magos, & ariolos &c. interficiam illam.* Attamen in communi & veriori sententia in confessione explicandum est, an superstitio, vel divinatio, vel magia facta sit cum pacto expresso, vel implicito tantum: nam pactum explicitum, & expressa dæmons invocatio nimium quantum auget malitiam substantialem actus, ut mox patebit.

SECUNDA.

Omnis superstitiosa divinatio, & magia, quæ fit cum pacto expresso cum dæmone, seu cum expressa invocatione dæmonis; aut voce, vel signo, aut ipso facto adhibendo scilicet signa, quæ

THEOL. MORAL. PARS II.   Nq   quis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quis scit à dæmone esse instituta, ac ipsum per illam operari, sive deinde secum ipso, sive cum alio conventa sint, & maximè ad similes usus ipsum dæmonem asservando in vitris, annulis, animalculis; gravissimum, & semper est peccatum mortale; incomparabiliter gravius à; quæ fit cum pacto implicito tantum. *Omnia unanimiter.* Ratio manifesta est: Quia malitiæ jussu modum superstitio- num in eo consistit, quod homo relicto Deo virtuali, seu interpretativa àtem apostasia, diabolum invocet pro notitia, vel effectu aliquo consequendo; atque ad eum eo ipso illum divino honore afficiat, mixtâ & implicitâ saltem idololatriâ, ut *Sect. i. §. 3.* explicatum habes; quod bene penetrari debet. Utraque malitiæ ex se gravissima est, & incomparabiliter gravior & evidentior; cum dæmon ita explicitè invocatur; & cum eo expressè paciscitur; quàm cum tacitè tantum; ergo semper gravissimum mortale. Nulla hic fingi potest parvitas materiæ, cum in quavis etiam minima materia contineat semper formalem, vel virtualem saltem à Deo Bono infinito conversionem, & conversionem ad dæmonem Divinitatis annulatorem; Dei que juratum hostem; neque satè inter fideles ulla potest excusari ignorantia, cum malitiæ ipsâ naturâ sit horribilis, & nihil sæpius doceantur fideles, quàm vitare confortia dæmonis capitalis, & infensissimi Dei, hominumque hostis. Solum in casu particulari excusari posset imperfectio actus; indeliberatio, præcipitantiâ, utpote ex gravissima perturbatio-

ne; angustia, terrore &c. dæmonem invocantis, sicut & in cæteris omnibus peccatis, etiam odio Dei, blasphemia &c.

Neque verò talis superstitio cum expresso pacto & invocatione dæmonis de se solum est peccatum gravissimum cum implicita saltem apostasia à Deo, & idololatria dæmonis, verum etiam ordinariè secum conjunctas habet gravissimas peccatorum species. 1. Formalem apostasiam à Deo, Christo, Baptismo, Fide, Sanctorum; & Ecclesie communionem; eorumque omnium in perpetuum abjuracionem, abnegacionem cum gravissima blasphemia contra Deum, Sanctos, Sacramenta &c. 2. Formalem idololatriam, adorationes, sacrificia, aliasque cæremonias &c. Diabolo, tanquam Deo offerendas, & exhibendas. 3. Pactum perpetuum, & perpetuam traditionem sui cum corpore & anima in perpetuum diaboli servitium, & proprietatem; certis conditionibus utrinque pactis: ut nimirum diabolus hæc vel illa aut semel, aut toties, quoties, præstet, quoad superstitiones, magias; homo verò hæc, vel illa obsequia; nescio, quæ horrenda, contra Deum & proximum exhibeat. Quò spectat abusus infandissimus Sacramentorum, maximè Euchari- stie; nocumenta proximorum in anima & corpore per veneficia, Baptismi nomine diaboli &c. 4. Diabolicum conjugium & commixtiones carnales cum dæmonibus incubis, vel succubis &c. horribilissima; ex quibus omnibus nefandissimis sceleribus ordinariè compacti sunt magi & sagæ

nostræ, in confessione, si casus ferat, de omnibus diligentissimè examinandi. Quando ergo contingit poenitentem in confessione se accusare de aliqua superstitione, divinatione, magia incantatione, maleficio facto &c. quatuor à confessario examinanda sunt.

- 47 *Primò*: An id factum fuerit cum expressa invocatione, pacto, vel commercio Dæmonis, idem gravissimam hujus peccati malitiam continet, ut dictum est. *Secundò*. An accesserint reliquæ malitiæ modò enumeratæ, aut aliqua ex illis: ut formalis apostasia, idololatria, seu adoratio dæmonis. *Tertiò*. Si fateatur, se Deum, veram Fidem abnegasse, dæmonem pro Deo adorasse, ei se devovisse, accuratè discendum erit, an ita fecerit sola voluntatis mala affectione, an etiam assensu intellectûs. Quodsi etiam intellectu simul & voluntate Deum, veram Fidem, Sacramenta, aliòsve Articulos Fidei abnegavit, sicque dæmonem pro Deo habuit, adoravit, erit formalis hæreticus, vel hæretica, comprehensus, vel comprehensa, sub excommunicatione Bullæ Cœnæ, ideòque absolvi non poterit, nisi ab habente potestatem obsolvendi ab hæresi; si verò non intellectu, & assensu interno, sed sola malitiosa voluntate, & exteriùs tantùm Deum negarunt, adoraverunt dæmonem &c. prout communis fit, saltem inter Catholicos, non erunt formales hæretici, vel apostatæ, nec consequenter in excommunicatione Bullæ Cœnæ, sed tantùm in excommunicatione Joan. XXII. non reservata, &

in casu relervato communiter Ordinariis. Ut
Sup. Sett. 1. §. 2. etiam innui.

Quarto. Denique si fateantur maleficia à se
 aliis ope dæmonis illata, examinandi erunt, an
 quale, quantum damnum aliis intulerint? tunc
 enim cogendi sunt imprimis ad ablationem male-
 ficii, si absque novo maleficio possint. Deinde
 ad omnia damna temporalia resarcienda omni mo-
 do possibili, juxta regulas generales restitutionis
 ex damno dato. Omnia certa apud omnes. Si
 placet, lege latius DD. præsertim *Sancti Delr.*
alios.

TERTIA.

Omnis superstitio, divinatio, magia cum pa-48
 cto implicito tantum cum dæmone, seu
 cum implicita & tantum tacita invocazione dæ-
 monis ex genere suo peccatum mortale est: quip-
 pe & ipsa repugnans virtuti Religionis, & cul-
 tus Deo debiti, contra primum Præceptum Deca-
 logi. *Omnes.* Neque unquam potest excusa-
 ri ex parvitate materiæ propriè loquendo, juxta
 communem DD. cum *Sanchez lib. 2. moral. c.*
44. n. 13. Quia licet implicitè, verè tamen ce-
 dit in injuriam Dei, cultumque dæmonis, eo ipso,
 quo quis scienter utendo signis, vel mediis vanis,
 inutilibus, impertinentibus ad aliquam notitiam,
 vel effectum consequendum implicitè dæmonem
 invocat, ut suprà solidè ostensum est: atqui in in-
 juria Dei, & cultu dæmonis nulla potest dari par-
 vitas materiæ: ergo. 1. Excusatur tamen hoc
 peccatum, & veniale redditur frequentissimè ex

ignorantia, seu errore etiam culpabili, levi, non tamen crassa, vel affectata: malitia enim ejusmodi superstitionum in divinationibus, vanis observationibus, & magiis, licet revera in se gravis sit, non tamen semper omnibus manifesta est in casibus particularibus, ut patuit per hæc tunc dicta; ideoque facillè subesse potest ignorantia, vel defectus inquisitionis debitæ, culpabilis quidem, non tamen mortalis culpæ arguendus. Experiuntur Confessarii, quantæ sæpè molis sit persuadere hominibus hoc vel illud medium esse supersticiosum, vel magicum. 2. Excusat etiam levitas actus, ut si quis utatur ejusmodi signis solum ex levitate, risu, vel joci causâ, prout facere solent in certis occasionibus &c. Quia tunc non est superstitio, cum nulla fides adhibeatur, nec effectus expectetur, ut supponitur: ideoque diabolus nullo modo, nec tacite quidem invocatur, sed potius eluditur, & est mera animi levitas. 3. Excusat etiam curiositas in re levi, ut si quis utatur signo, vel medio supersticioso habito ex sola curiositate experiendi causâ, v. g. semel, vel iterum faciendo anulum moveri super filum, aut allidi ad latera vasis: atque in hoc dicto & exemplo contentiunt DD. communiter. Differunt tamen in modo loquendi. *Valentia* enim vult hæc & similia esse venialia ex ipsa parvitate materiæ, quod ex solo tacito tam parvo commercio cum dæmone non immineat notabile salutis damnum ita operanti. *Sanctus* proximè cit. etiam concedit esse veniale, sed non ex sola parvitate materiæ (quod rejicit nobiscum)

scum) sed ex eo, quod actus non fiat serio cum certa expectatione effectus, sed solum experiendi causa: ideoque non esse superstitionem, cum demon sic non invocetur, sed potius illudatur; & esse animi levitatem, ut supra in priori casu. 4. Excusat etiam sola cautela ad semel, vel iterum: ut si absque certa fide adhibita ex sola vana formidine in agendis, vel cavendis observes ejusmodi vana signa, vel nomina &c. cum non videatur gravis deordinatio aliquid operari, vel cavere ob metum vanum, maximè semel, vel iterum tantum, uti cum aliis notat Layman. *lib. 4. tract. 10. c. 3. n. 10.* prout in superioribus sparsim, præsertim de divinatione ex astris, auguriis, & somniis notatum: & summarie congesti in materia de peccatis, cum de parvitate materiæ sub Regula 2. *Tract. 1. c. 5. sect. 2. n. 22.*

QUARTA.

Quidquid quis per superstitionem, divinationem, magiam acquirit, vel obtinet, aut per modum effectus de se non mali (de quo §. præced. in fine) aut per modum pretii ab aliis lucratus est, sciendo tamen, & rectè utendo sua arte & citra damnum tertii, licitè retinet, nec tenetur deserre, vel restituere. *Communis apud cirt. omnes:* Ex. gr. acquirit quis arte magica scientiam naturalem & utilem, sanitatem corporis, utile matrimonium, divitias, vel pecunias veras citra damnum tertii &c. postea etiam poenitens licitè omnia retinet: nam arte bona, malè licet acquisitâ, benè quis uti potest. Dico tamen pecunias

N n 4   veras,

veras, & citra damnum tertii; solet enim Diabolus suis præbere pecunias, vel falsas, & apparentes tantum, & illusorias, postea convertendas in carbones, stercora &c. quibus sine dubio uti non potest, nec licet; aut aliis subtractas, si veræ sint, quibus, si constaret, utique restituenda forent, quod tamen rarissimè constat, nisi cum ipsi magi arte magica furantur. Similiter divinator, vel magus operam suam locat alicui, pacta mercede, etsi peccet paciscendo, & opus superstitiosum exequendo, non peccat tamen retinendo mercedem datam; nec ullo Jure (quemadmodum & meretrices) restituere tenetur, etiamsi effectus non fuerit secutus, dummodò, ut supra dictum, artem sciverit, & diligentiam adhibuerit: quòd si autem artem nescit, vel si diligentiam non adhibuit, utique restituere tenebitur; quemadmodum Medicus, si artem suam caller, & diligentiam adhibeat in curando, mercedem pactam licitè recipit, & retinet, etiam effectu non secuto: secus si artem non calluit, vel diligentiam non adhibuit. Communis DD. cum *Sanch. Laym.* aliis cirt. Intellige semper salvo jure tertii damnum passi.

§. Hactenùs de superstitione, seu irreligiositate secundum excessum in objecto colendo, quo scilicet cultus Deo debitus tribuitur creaturæ, præteritum Diabolo. Sequitur nunc superstitio, & irreligiositas secundum excessum in modo colendi, quò ipsi vero Deo quidam cultus, sed indebitus tribuitur. Sit ergo

C. 6.